

# Ο Καρλομάγνος και η εποχή του (768-819 μ.Χ.)

## A. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΝΟΔΟ ΤΟΥ ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟΥ Ύλη βιβλίου: σελ. 89-90

Μετά τη διαίρεση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε Ανατολικό και Δυτικό τμήμα (395) το δυτικό αποδιοργανώνεται κάτω από την πίεση των γερμανικών φύλων. Τελικά καταρρέει το 476 και στη θέση του δημιουργούνται τα γερμανικά βασίλεια, τα οποία ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Ανάμεσά τους ξεχώρησε το Φραγκικό βασίλειο που στους επόμενους αιώνες κατάφερε να επεκταθεί και να ισχυροποιηθεί. Έγινε χριστιανικό τον 4<sup>ο</sup> αι. Στη Δύση, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία έχασε τα περισσότερα εδάφη της στην Ιταλική χερσόνησο. Το 751 οι Λογγοβάρδοι κατέλυσαν το βυζαντινό εξαρχάτο της Ραβέννας. Λίγο αργότερα, το 754 ιδρύθηκε στην Ιταλική χερσόνησο το Παπικό Κράτος.

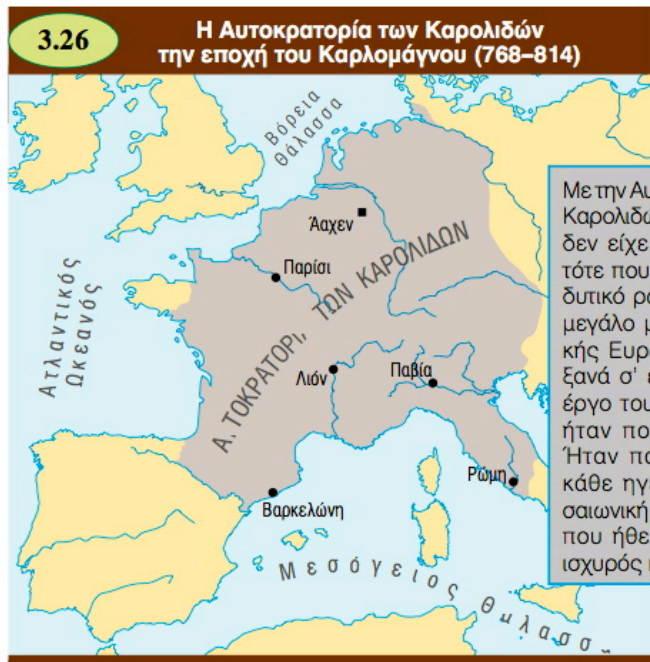


Τα γερμανικά ή βαρβαρικά βασίλεια ή κράτη και η εξέλιξή τους

### Παπικό Κράτος

Όταν οι Λογγοβάρδοι κατέλυσαν το βυζαντινό εξαρχάτο της Ραβέννας, η Ρώμη βρέθηκε σε μεγάλο κίνδυνο από αυτούς. Ο πάπας ζήτησε από το βυζαντινό αυτοκράτορα να τον βοηθήσει. Αυτός όμως δεν μπορούσε να στείλει στρατό. Τότε ο πάπας ζήτησε βοήθεια από το Φράγκο βασιλιά. Αυτός δέχτηκε και εκστράτευσε ενάντια στους Λογγοβάρδους. Όταν όμως έκανε δική του τη σημερινή βόρεια Ιταλία, αρνήθηκε να την δώσει πίσω στο βυζαντινό αυτοκράτορα και την έδωσε στον πάπα. Ο πάπας άρχισε να κυβερνά τις περιοχές αυτές ως ηγεμόνας. Έτσι ιδρύθηκε το **Παπικό Κράτος (754)**. Αυτό συνεχίζεται μέχρι και σήμερα: ο πάπας είναι ο ηγέτης στο **κράτος του Βατικανού**, που βρίσκεται στην πόλη της Ρώμης.

## B. ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟΣ



Την ίδια εποχή στη δυτική Ευρώπη δημιουργήθηκε το κράτος των Καρολιδών, που προέκυψε από την επέκταση του φραγκικού κράτους κάτω από τη διοίκηση του αυτοκράτορα Καρόλου, μια πολιτική που την είχε ξεκινήσει ο παππούς του, **Κάρολος Μαρτέλος**. Αργότερα τον **ονόμασαν Μέγα** [: Carolus Magnus (λατ.) > Charlemagne (γαλ.) > Καρλομάγνος (εξελλ.) = Κάρολος ο Μέγας]. **Έδρα του το Άαχεν.**

Διάβασε το κείμενο του πλαισίου για να μάθεις για τη σημασία της ίδρυσης της αυτοκρατορίας των Καρολιδών.

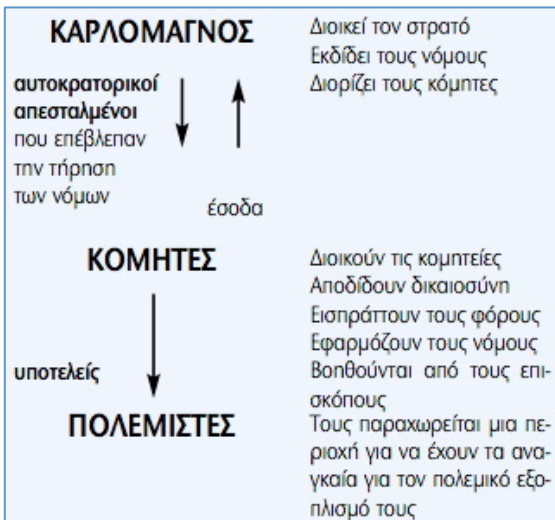
Στο κράτος που ίδρυσε ο Καρλομάγνος επικεφαλής ήταν ο **Αυτοκράτορας**. Όπως και οι βυζαντινοί αυτοκράτορες θεωρούσε ότι την εξουσία του δεν την είχε από την καταγωγή του, αλλά του την έδωσε ο Θεός.

# Ο Καρλομάγνος και η εποχή του (768-819 μ.Χ.)

## Γ. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΑΛΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Ο Καρλομάγνος συνεργάστηκε στενά με την Εκκλησία και οργάνωσε τη διοίκηση και τη δικαστική εξουσία. Αυτό ήταν απαραίτητο για να ασκεί τον έλεγχο σε ένα τόσο εκτεταμένο κράτος. Η έδρα του, το Άαχεν, αναδείχθηκε σε διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο της αυτοκρατορίας. Την εποχή αυτή γνώρισαν ακμή τα Γράμματα και οι Τέχνες με αποτέλεσμα να μείνει γνωστή ως «Καρολίδεια Αναγέννηση».

### Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ



Οι σχέσεις ανάμεσα στον αυτοκράτορα και την Εκκλησία ήταν πολύ στενές: ο αυτοκράτορας προστάτευε την περιουσία της Εκκλησίας, ήταν πρόεδρος στις συνόδους της, όριζε τους επισκόπους. Οι κληρικοί βοηθούσαν στην κρατική διοίκηση και ευλογούσαν τις εκστρατείες του αυτοκράτορα.

Η Αυτοκρατορία των Καρολιδών χωριζόταν σε 300 περίπου διοικητικές περιφέρειες, τις **κομητείες**. Επικεφαλής σε καθεμιά ήταν ο **κόμης**. Κάθε χρόνο ο αυτοκράτορας καλούσε τους κόμητες σε συνέλευση και ζητούσε τη συμβουλή τους για διάφορα ζητήματα. Για να τους ελέγχει έστελνε **ειδικούς απεσταλμένους** στις περιοχές τους.

### ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ



Όπως μας πληροφορούν οι **πηγές** της εποχής, συχνά οι αγρότες δεν είχαν δική τους γη, αλλά καλλιεργούσαν χωράφια που τους έδινε ένας **μεγάλος γαιοκτήμονας**. Σε αντάλλαγμα αυτοί του έδιναν ένα μέρος από την παραγωγή ή χρήματα. Έτσι οι αγρότες γίνονταν όλο και πιο εξαρτημένοι από τους μεγάλους γαιοκτήμονες. Αυτοί οι αγρότες ονομάζονταν **κολονοί**. Τέλος, υπήρχαν και **δούλοι**, που ήταν η κατώτερη κοινωνική ομάδα.

Κανάτα της εποχής των Καρολιδών.  
9ος αιώνας, Στοκχόλμη (Σουηδία),  
Κρατικό Ιστορικό Μουσείο.



Τροχός για ακόνισμα.  
8ος - 9ος αιώνας, Κάσελ  
(Γερμανία), Κρατικό Μουσείο.

### Κολονοί

**Κολονοί, πάροικοι και δουλοπάροικοι** λέγονται οι αγρότες που δεν έχουν δική τους γη και είναι εξαρτημένοι από τους γαιοκτήμονες. Οι πάροικοι στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (4ος - 5ος αιώνας), στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (9ος - 11ος αιώνας) και στις πρόνοιες του βυζαντινού κράτους (11ος - 13ος αιώνας) μοιάζουν αρκετά με τους κολονούς στην Αυτοκρατορία των Καρολιδών (8ος - 9ος αιώνας) και τους δουλοπάροικους στις χωροδεσποτείες της δυτικής Ευρώπης (10ος - 13ος αιώνας). Όλοι τους είναι αγρότες και καλλιεργούν τη γη με όρους και ανταλλάγματα (συνήθως δίνουν στους γαιοκτήμονες μέρος από την παραγωγή ή χρήματα). Είναι δεμένοι με τη γη και δεν μπορούν να την αφήσουν. Και οι γαιοκτήμονες όμως δεν μπορούν να τους διώξουν.

# Ο Καρλομάγνος και η εποχή του (768-819 μ.Χ.)

## Η ΣΤΕΨΗ ΤΟΥ ΚΑΡΛΟΜΑΓΝΟΥ ΩΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Τη μέρα των Χριστουγέννων του έτους 800 ο πάπας Λέων Γ΄ **έστεψε** στη Ρώμη τον Καρλομάγνο **Αυτοκράτορα των Ρωμαίων**. Ο Καρλομάγνος στέφθηκε αυτοκράτορας σε μια περίοδο που η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αντιμετώπιζε μεγάλες δυσκολίες (είχε χάσει πολλά από τα εδάφη της και έκανε συνέχεια πολέμους στα βόρεια και τα ανατολικά της σύνορα για να κρατήσει όσα τις είχαν απομείνει). Η στέψη του από τον πάπα της Ρώμης φανερώνει ότι ο πάπας δείχνει ενδιαφέρον τώρα για τους ηγεμόνες της δυτικής Ευρώπης. Έτσι, στη δυτική Ευρώπη δημιουργήθηκε μια άλλη αυτοκρατορία που ήθελε να λέγεται κι αυτή Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οι βυζαντινοί αυτοκράτορες όμως πίστευαν ότι μόνο αυτοί είχαν κληρονομήσει τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Έτσι θεώρησαν τη στέψη του Καρλομάγνου παράνομη. Αλλά οι συνεχείς εξωτερικοί πόλεμοι ανάγκασαν τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία να αναγνωρίσει το 812 τον Καρλομάγνο ως **αυτοκράτορα**, όχι όμως και ως Αυτοκράτορα των Ρωμαίων.

### Ερώτηση

Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι ο Πάπας έστεψε τον Κάρολο ως Αυτοκράτορα των Ρωμαίων;

## Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΟΛΙΔΩΝ

Στα μέσα του 9<sup>ου</sup> αιώνα, η Αυτοκρατορία των Καρολιδών διαλύθηκε. Αυτό οφείλεται, εν μέρει, στο ότι τα γερμανικά βασίλεια ακολουθούσαν διαφορετική πρακτική διαδοχής, με βάση τα γερμανικά έθιμα. Τα βασίλεια έπρεπε να μοιράζονται στους διαδόχους (και όχι να κληρονομεί ένας) ενώ απαγορευόταν σε γυναίκες να ανέβουν στο θρόνο. Όσο μάχονταν οι διάδοχοι του Καρλομάγνου μεταξύ τους για την εξουσία, στη δυτική Ευρώπη έγιναν πολλές επιδρομές (Μαγυάροι, Βίκινγκς).

### Συνθήκη του Βερντέν (843)

Μεγάλη σημασία ακόμα και για τη σημερινή Ευρώπη έχει η συνθήκη του Βερντέν, με βάση την οποία η αυτοκρατορία διαιρέθηκε σε τρία τμήματα. Αυτά αντιστοιχούν περίπου στη σημερινή Γερμανία, στη σημερινή Γαλλία και στα εδάφη που σήμερα ανήκουν στο Βέλγιο, Ελβετία και κεντρική Ιταλία. Για πρώτη φορά η κεντρική Ευρώπη χωρίζεται γλωσσικά, αποτελώντας την αρχή της δημιουργίας της νεότερης Ευρώπης. Για αυτό, ακόμη κι αν ο βίος της Αυτοκρατορίας των Καρολιδών δεν ήταν μεγάλος η εξέλιξή του καθόρισε εν μέρει το μέλλον της Ευρώπης.

#### Εγγόνια

Με τη **Συνθήκη του Βερντέν (843)** η Αυτοκρατορία των Καρολιδών μοιράστηκε στα τρία εγγόνια του Καρλομάγνου: ο Κάρολος ο Φαλακρός έγινε βασιλιάς στο δυτικό τμήμα, ο Λουδοβίκος ο Γερμανικός έγινε βασιλιάς στο ανατολικό τμήμα και ο Λοθάριος, που κράτησε τον τίτλο του αυτοκράτορα, πήρε την περιοχή ανάμεσα στα βασίλεια των αδελφών του.

Π 3.16

Η διάσπαση της Αυτοκρατορίας των Καρολιδών (843)

